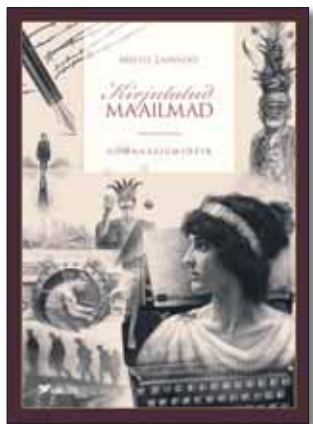

KIRJUTATUD MAAILMAD

Meelis Lainvoo koostatud õpik „Kirjutatud maailmad“ toetab gümnaasiumi valikursuse „Kirjandus ja ühiskond“ teemade omandamist ja õpitulemuste saavutamist, suunates gümnaasiumiõpilast analüüsima kirjanduse ja ühiskonna vahelisi suhteid ning orienteeruma 20. sajandi olulisemates mõttevooludes. Õpikus esitatud tekstide valik võimaldab õpilasel nii õpetaja juhendamisel kui ka iseseisvalt tutvuda kirjanduse ja ühiskonna suhete temaatikaga, luua seoseid erinevate ajastute, autorite ja nende teoste vahel ning kujundada oskust mõista kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist ja kultuurilist tähtsust. Nimetatud eesmärkideni jõudmisel on abiks ka õpiku tekstide põhjal koostatud kirjutamis-, lugemis-, kuulamis-, arutlemisoskusi arendavad ülesanded.

Õpiku „Kirjutatud maailmad“ tekstinäidete valik on žanriliselt mitmekülgne, alates luulenäidetest ja proosateoste katkenditest kuni erinevate autorite esseedeni. Eesti ja maailmakirjanduse autorite ning nende teoste (katkendite) valikul on tuginetud peamiselt valikkursuse sisu kirjelduses esitatule, millele õpiku koostaja on lisanud omalt poolt ka teisi kirjanduse ja ühiskonna suhete temaatikat ilmes-tavaid tekste. Õpiku lõppu on lisatud ka kasutatud kirjanduse loetelu, mis võimaldab nii õpilastel kui ka õpetajatel soovi ja vajaduse korral käsitletud teemadega veel süvitsi tutvuda.

Süsteemaatilisuse põhimõtet järgides on õpiku autor kujundanud terviku: teemat sissejuhatavatele tekstidele ja/või autori loomingu ülevaadetele järgnevad oskuslikult valitud tekstikatkendid, millest omakorda lähtuvad erinevat tüüpi ülesanded. Üldistavamad seisukohad vahelduvad huvitavate faktidega ajaperioodide või

Õpiku „Kirjutatud maailmad“ autor Meelis Lainvoo (1963–2016) tuli Koolibrisse tööle 2007. aastal. Ta oli varem töötanud eesti keele ja kirjanduse õpetajana, mistõttu hakkas ta Koolibriski üsna pea tegelema kirjandusõpikutega. Koostöös Priit Kruusiga sai kaante vahele III kooliastme kirjanduskomplekt „Kahekõne“, eelmisel aastal toimetas Meelis Kätlin Kaldmaa ja Anni Kalmu 5. klassi kirjanduskomplekti „Ilmast ilma 1“, mis on saanud retsensentidelt ja õpetajatelt vaid kõige paremat tagasisidet.

Nagu paljudest teistest toimetajatest, sai ka Meelisest õpiku autor. Tema ainus õpik „Kirjutatud maailmad“ nägi trükkivalgust veidi pärast tema lahkumist. Meelise elu täitis suuresti kirjandus, ta luges palju, ta nautis lugemist ja mõtles tihitpeale raamatu mõtteid edasi. Meelis oskas loetut analüüsida ja seda edasi anda lihtsalt ja arusaadavalt. Ja seda õpikus ju eelkõige vaja ongi.

autorite kohta, millele lisavad värvi valitud tekstid ning nende illustatsioonid, kujundades omakorda õpilaste huvi käsitletavate teemade suhtes.

Eraldi esile tõstmist väärib see, et õpiku autor on väärtustanud esseed kui žanrit nii tekstinäidete kui ka lugemis- ja kirjutamisülesannete näol, toetades sellega kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamist, mis on gümnaasiumi eesti keele ja kirjanduse kursuste sisus ja õpitulemustes olulisel kohal.

Õppematerjali „Kirjutatud maailmad“ ülesanded eeldavad ühelt poolt tööd valitud tekstidega, teisalt nõuab nende täitmine õpilaselt üldteadmisi, oskust seostada kirjandust teiste õppeainetega (näiteks ajaloo, ühiskonnaõpetuse jt õppeainetega), tutvumist erinevate allikatega (teatmeteosed, ilukirjanduslikud teosed, filmid, internetiallikad jne), suunates nii õpilast omandatud teadmisi analüüsima, hindama ja kasutama.

Osa õppematerjali ülesandeid eeldab ainult esitatud informatsiooni leidmist ja selle kasutamist, teatud ülesannetes on olulisemal kohal loominguline moment, mis peaks andma erinevate oskuste ja võimetega õpilastele piisavalt võimalusi end õpetaja juhendamisel või iseseisvalt arendada. Õppeprotsessi mitmekesistamiseks pakuvad võimalusi ka iga temaatilise osa lõpus esitatud projektid. Kuigi õpikus on enam tähelepanu saanud tekstipõhised lugemis- ja kirjutamisülesanded, võimaldavad erinevat tüüpi ülesanded ka piisavalt suulist eneseväljendust.

Meelis Lainvoo koostatud õpik „Kirjutatud maailmad“ esitab gümnaasiumiõpilase jaoks ühiskonna ja kirjanduse suhete mitmepalgelise valdkonna läbimõeldud ning visuaalselt terviklikus vormis ning võimaldab tutvuda huvitavate ning erinevaid ajastuid iseloomustavate tekstinäidete, õpetaja jaoks pakub materjal põnevat lugemist, allikmaterjali loetelu ja ülesandeid, mis on kohandatavad ka teiste teemade käsitlemiseks.

KIRSI RANNASTE
Viimsi Keskkool,
eesti keele ja kirjanduse õpetaja

Illustatsioon
õpikust:
Andrei Kedrin